
Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:13

Pilgrim i Sverige

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2018:80, där det föreslås att Pilgrim i Sverige ska beviljas en miljon kronor för att göra pilgrimsleder och pilgrimscentra i Sverige digitalt sökbara, och för att sprida information om digitaliseringen samt verka för att Sverige blir ett pilgrimsmål. Utskottet anser att pilgrimsverksamheten är viktig, att pilgrimsvandringar kan vara en väg in i tron men ansvaret finns lokalt och regionalt. Med anledning av detta föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:80.

Motionens förslag

Motion 2018:80 av Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz, Anslag till riksförbundet Pilgrim i Sverige

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bevilja Pilgrim i Sverige 1 miljon kronor i syfte att verka för att pilgrimsleder och pilgrimscentra i Sverige blir digitalt sökbara samt sprida information om digitaliseringen och verka för att Sverige blir ett pilgrimsmål.

Bakgrund

Svenska kyrkan erbjuder hundratals pilgrimsvandringar varje år, arrangerade av stift eller församlingar. Arbetet sker till största delen regionalt och lokalt i de områden där pilgrimslederna går. Nationell nivå håller sig uppdaterad om arbetet runt om i landet och bistår vid de nationella nätverkssamlingarna för pilgrimsansvariga i respektive stift. Svenska kyrkans webbplats länkar till samtliga stifts pilgrimssidor samt pilgrimscentrum m.fl.

Ökande intresse

Genom pilgrimsvandringar kan kyrkan nå människor som vanligtvis har ett större avstånd till kyrkans verksamheter. Vandring i naturen, i tystnad, blir en kontrast till dagens stressiga samhälle och vardag, vilket lockar många människor idag.

Kyrkoturism ses också som en växande trend i Europa och även i Sverige och den bygger på ett ökat intresse för kulturarvet i koppling till de existentiella frågorna. Detta tar sig uttryck i till exempel upprustade pilgrimsleder.

I sommar invigdes ett nytt pilgrimscenter i Selånger i Härnösands stift. Bakom satsningen står Selångers församling tillsammans med stiftet och Sundsvalls kommun. Andra exempel är Stockholms pilgrimscentrum i Tyresö församling och Pilgrimscentret i Vadstena som drivs av Linköpings stift.

Riksförbundet Pilgrim i Sverige

Pilgrim i Sverige är ett nationellt samordningsorgan för lokala och regionala pilgrimsföreningar, som vill öka kunskapen om pilgrimsvandrandet och inspirera till kultur-evenemang och andliga upplevelser längs lederna. Förbundet är också en samarbetsorganisation för olika intressenter t.ex. museer, friluftsföreningar, kyrkor, studieförbund, kommuner och företag. Idag finns 62 medlemmar. Samtliga stift är representerade bland medlemmarna samt ett antal församlingar och pastorat. I styrelsen finns också representation från stift och församling. Finansiering sker via medlemsavgifter, bidrag samt viss försäljning.

Pilgrim i Sveriges syfte är:

- ♦ att i ett kristet perspektiv lyfta fram pilgrimstraditionen i Sverige,
- ♦ att initiera och samordna arbetet med dokumentation och märkning av leder och platser,
- ♦ att tematiskt arbeta kring pilgrimstanken i den kristna traditionen.

Digitalisering

Pilgrim i Sverige verkar för att genomföra en digitalisering av samtliga pilgrimsleder och har därför under föregående år arbetat med en inventering av landets pilgrimsleder. Inventeringen är en förutsättning för att kunna genomföra ett projekt där landets samtliga pilgrimsleder digitaliseras.

På en del håll i landet finns lederna redan digitala. Dessa är nåbara via sina respektive webbplatser och de bakomliggande lösningarna ser olika ut.

Till exempel har Lund samtliga 80 mil leder nåbara på pilgrimsvägen.com via en europeisk plattform. För dem har digitaliseringen varit en stor fördel då den fysiska märkningen av leder på plats inte nått hela vägen i mål ännu.

I Tyresö har man påbörjat ett arbete internt med att undersöka möjligheten att på egen hand eller med hjälp av konsult göra lederna i Stockholms stift digitala. Målet är att under vintern börja jobba med digitaliseringen.

Även pilgrimslederna i Skaraborg finns tillgängliga via digital karta genom föreningen Pilgrimsled mellan Hjo och Kungslena. Föreningen Pilgrim Medelpad samlar också digitala kartor över pilgrimsleder på sin webbplats.

Den 58 mil långa S:t Olavsleden från Selånger till Trondheim har en egen webbplats med kartor och tips till den som ska vandra den leden.

Pilgrim Umeå är en app framtagen av Svenska kyrkan Umeå, där användaren med hjälp av gps kan vandra till kyrkor och platser. Vid sidan av kartfunktionen innehåller appen exempelvis musik, övningar och andakter kopplade till de olika platserna.

Appen Kyrkguiden ger användaren möjlighet att hitta de kyrkor som är pilgrimskyrkor. Det är stift och församlingar som bidrar med korrekt information för sina respektive kyrkor.

Uppdrag på nationell nivå

Under 2008–2009 undersökte Svenska kyrkans nationella nivå behovet av nationellt stöd till pilgrimsrörelsen med anledning av att Linköpings stift ansökte hos kyrkostyrelsen om ekonomiska medel för en heltidstjänst till Pilgrimscentrum i Vadstena. I

samarbete med Anna Davidsson Bremborg, forskare i religionssociologi vid Lunds universitet, presenterades en utredning om dagsläget för pilgrimsvandringar i Sverige och en översikt av arbetet i nätverk och nationellt.

Kyrkostyrelsens bedömning var då att den nationella nivån inte kunde göra mer än vad som redan gjordes genom etablerade kanaler och arbetssätt för att stödja stiftens arbete, med anledning av begränsade ekonomiska resurser. Kyrkostyrelsen betonade också vikten av att stödja helheten och inte begränsa sina insatser till förmån för någon del av rörelsen.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har tidigare behandlat två motioner rörande pilgrimsverksamheten. Den ena motionen handlade om att ”verka för att pilgrimsverksamheten får den uppbackning och det stöd verksamheten förtjänar” (Mot 2010:26, KI 2010:17). Motionen avslogs med hänvisning till att den nationella nivån redan bidrog på ett lämpligt sätt. Året efter inkom en motion gällande anslag på en miljon kronor per år till Linköpings stift för pilgrimsarbetet i Vadstena (Mot 2011:38, KI 2011:15). Utskottet ansåg att den nationella nivån redan bidrog på lämpligt sätt med stöd och avslog därmed motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:80.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att pilgrimsverksamheten är viktig. Utskottet anser också att pilgrimsverksamheten ligger i linje med kyrkans missionsuppdrag. Det finns människor som sällan eller aldrig besöker gudstjänster men som däremot gärna pilgrimsvandrar, vilket betyder att kyrkan genom pilgrimsverksamheten når en bredare målgrupp. Utskottet ser att en utvecklad pilgrimsverksamhet kan innebära en väg in i tron för människor. Utskottet anser att pilgrimsverksamheten är ett lokalt och regionalt ansvar. Den nationella nivåns uppgift är att stödja och övergripande följa verksamheten. När det gäller större pilgrimsleder kan samverkan med andra aktörer, till exempel länsstyrelser och kommuner, vara nödvändiga och sådan samverkan sker redan. Utskottet resonerade kring problematiken att motionen handlar om anslag till en organisation. Utskottet menar vidare att summan en miljon kronor är svårbedömd och utskottet har svårt att avgöra utifrån motionen hur pengarna ska användas. Med hänvisning till vad utskottet här har anfört föreslås att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:80.

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Elisabet Stålhem Liljendahl, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Johannes Ekström, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Marcus Lagerroos, Katarina Ramnerö Ödestad, Kjell O Lejon, Bertil Olsson, Bengt Olsson och Catrin Björkman.

Biskoparna Åke Bonnier och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets förslag att avslå motion 2018:13 och föreslår att motionen bifalls.

Pilgrimsverksamheten är viktig, inte minst för att nå människor som sällan deltar i andra av kyrkans verksamheter. Den är ett inslag i Svenska kyrkans mission i Sverige. Pilgrimslederna håller sig inte inom vare sig församlings- eller stiftsgränser och bör därför vara ett gemensamt ansvar för hela Svenska kyrkan. Vi anser att föreningen Pilgrim i Sverige ska beviljas ett ramanslag på en miljon kronor, bland annat för att kunna sprida information om pilgrimsleder.

Anna-Karin Westerlund, Elisabet Stålhem Liljendahl och Elisabeth Sandlund

Särskild mening

Jag vill understryka att kyrkan genom pilgrimsvandringar kan nå både människor som vanligtvis har ett större avstånd till kyrkans verksamhet och människor som finner sin relation med Gud både på vandring i naturen och i annan kyrklig verksamhet.

Riksförbundet Pilgrim i Sveriges syfte är att i ett kristet perspektiv lyfta fram pilgrimstraditionen. Enligt min mening medverkar pilgrimsvandring också till vår grundläggande uppgift; mission.

Många pilgrimsleder korsar gränser mellan både församlingar och stift, vilket motiverar att nationell nivå ska bidra till finansiering.

Riksförbundet Pilgrim i Sverige bör beviljas 1 miljon kronor i syfte att verka för att pilgrimsleder och pilgrimscentra i Sverige blir digitalt sökbara. Min mening är att motionen ska bifallas.

Lena Arman